

Bond Beter Leefmilieu

KOEPSEL VAN MILIEUVERENIGINGEN

Vlaanderen vzw

CRITERIADOCUMENT KOUDE DRANKEN

1. Bereik

Deze productgroep betreft volgende koude dranken die door grootverbruikers genuttigd worden: melk, water en andere koude dranken.

Verder worden ook milieucriteria en een rangorde voor verdeelsystemen van koude dranken geformuleerd.

2. De voornaamste milieucriteria

Bij de koude dranken wordt onderscheid gemaakt tussen water, melk en overige koude dranken.

* Productie van de drank

De productie van de grondstoffen van koude dranken kunnen een aanzienlijke impact hebben op het milieu bvb. de teelt van sinaasappelen of de productie van suiker voor suikerhoudende dranken¹.

Bij de productie van de grondstoffen kan de milieu-impact beperkt worden². Zo garandeert het **biolabel** dat bij de productie van de grondstoffen inspanningen zijn geleverd om de negatieve milieueffecten zo veel mogelijk te beperken³. Bij een biologische productie van grondstoffen vermijdt men het gebruik van chemische stoffen door het toepassen van duurzame landbouwtechnieken. Gebruik van genetisch gemanipuleerd materiaal is niet toegestaan. In de veeteelt zijn er strikte normen opgelegd qua diervriendelijkheid, mestproductie en verwerking.

Het is wetenschappelijk aangetoond dat biologische landbouw op langere termijn het milieu minder belast: de emissie van broeikasgassen ligt lager, er is een tendens tot minder uitstoot van ammoniak, er is geen verontreiniging van water en lucht door synthetisch bestrijdingsmiddelen en er is minder uitspoeling van nitraat.⁴

Gesuikerde dranken worden gemaakt op basis van bron- of kraantjeswater maar vragen een bijkomende investering van energie, grondstoffen, ... en hebben hierdoor een grotere milieu-impact dan water. De milieubeweging is van mening dat deze dranken niet noodzakelijk zijn in het dagelijks voedingspatroon. **Leidingwater** is daarom het beste alternatief voor de dagelijkse consumptie.⁵

Met betrekking tot de productie wordt volgende rangschikking gemaakt:

TOP:	<i>Water: leidingwater</i>
BASIS+:	<i>Melk en overige koude dranken: dranken met grondstoffen geproduceerd volgens de biologische productiemethode (EC 2092/91)</i>

Met betrekking tot de productie kan volgend advies gegeven worden:

- 1 Brusselse Observatorium van de Duurzame Consumptie, 2007
- 2 European Commission, 2008, Background report
- 3 voor een overzicht van de bestaande biolabels, zie <http://www.bioforum.be>
- 4 www.bioforum.be
- 5 Brusselse Observatorium van de Duurzame Consumptie, 2007

ADVIES: Vermijd de dagelijkse consumptie van andere koude dranken dan kraantjeswater. Deze dranken hebben een zeer hoge milieu-impact en zijn niet noodzakelijk in het dagelijks voedingspatroon.

* De verpakking van de drank.

Wat de verpakking van koude dranken betreft, zijn er heel wat keuzemogelijkheden op de markt: glas, plastic of karton, klein of groot, wegwerp of retour.

Bij de keuze van verpakkingen vormt de ladder van Lansink de leidraad. Deze ziet er als volgt uit:

1. vermijden
2. hergebruiken
3. recycleren
4. verbranden
5. storten

Binnen recyclage kan er nog onderscheid gemaakt worden in recyclage zo dat het recycleert gebruikt wordt om er hetzelfde of een gelijkwaardig product van te maken of in downcycling. Dit laatste wil zeggen dat het recycleert gebruikt wordt om er een ander product van te maken, dat in sommige gevallen op zijn beurt niet meer recycleerbaar is. Een voorbeeld van recyclage is van oud glas opnieuw glas maken. Een voorbeeld van downcycling is de productie van fleece truien uit PET-flessen.

De Ladder van Lansink wordt ondersteund door bestaande LCA-studies (levenscyclusanalyses). In de literatuurstudie “Retour of Wegwerp?” werden 10 levenscyclusanalyses uit België en andere Europese landen aan een analyse onderworpen⁶. Voor wat betreft het verpakken van kleine hoeveelheden drank variëren hun conclusies van neutraal tot een uitgesproken voorkeur ten opzichte van hervulbare verpakkingen. Voeg daar aan toe dat de voorwaarden voor een retoursysteem (transportafstand, bereikbaarheid) in Vlaanderen in het algemeen gunstiger zijn dan in andere Europese landen (dicht wegnnet, hoge bevolkingsdichtheid) dan wordt duidelijk dat **retour de voorkeur verdient**.

Naast het verkiezen van een retourverpakking, geef je het best ook de voorkeur aan zo **groot mogelijke verpakking**. Voor de verdeling van water bestaat er een systeem met 5-liter retourflessen. Voor melk en andere koude dranken bestaan er naar ons weten geen retourflessen met een inhoud groter dan anderhalve liter. Wel bestaan er grote wegwerpverpakkingen: de **Bag-in-box** is een plastic zak in een kartonnen doos. Via een tapkraantje doorheen het karton, kan de vloeistof gebruikt worden. Deze tapkraan is zo ontworpen dat er geen lucht bij de vloeistof kan komen tijdens het tappen en bewaren. Hierdoor kunnen vloeistoffen langer bewaard worden dan in een geopende fles.⁷

Met betrekking tot de verpakking wordt volgende rangschikking gemaakt:

TOP:	<i>Water</i> : geen verpakking
BASIS+:	Retourverpakkingen met een maximale transportafstand van 250 km
	OF
	Bag-in-box.

Met betrekking tot de productie kan volgend advies gegeven worden:

ADVIES: Verkijs grote verpakkingen, deze hebben een kleinere milieu-impact dan kleine afzonderlijke verpakkingen

⁶ Borgo, 2000
⁷ www.wikipedia.be

3. De rangorde

BASIS

geen criteria, enkel aanbeveling

De Europese overheid heeft geen duidelijke criteria, maar adviseert een gedeeltelijke aankoop van producten die biologisch werden geproduceerd volgens Richtlijn (EC) Nr 834/2007.⁸

BASIS+

Om aan het BASIS+ niveau te voldoen moet aan minstens 1 van deze criteria voldaan zijn:

√	Retourverpakkingen met een maximale transportafstand van 250 km tussen bottelarij en leverancier of in Bag-in-box
	OF
	Erkend biolabel (EC 2092/91)

TOPNIVEAU

Om aan het TOPniveau te voldoen moet aan al deze criteria voldaan zijn:

	Water
√	Kraantjeswater
	Melk en overige koude dranken
√	Retourverpakkingen of bag-in-box met een maximale transportafstand van 250 km tussen bottelarij en leverancier of in een Bag-in-box
	EN
√	Erkend biolabel (EC 2092/91)

4. Tips voor gebruikers

- Probeer de consumptie van andere koude dranken dan kraantjeswater zoveel mogelijk te vermijden of te beperken tot speciale gelegenheden (bv. evenementen, recepties). Geef bij speciale gelegenheden de voorkeur aan dranken in herbruikbare verpakking of waarbij overbodige verpakking vermeden wordt.

5. Bronnen

Borgo, Esmeralda; Claeys, Stefaan; Niemegeers, Johan (2000), *Retour of wegwerp? Wetgeving, beleid en milieuaspecten van drankverpakkingen* [Online]. Brussel: Bond Beter Leefmilieu. <http://www.bblv.be> (geraadpleegd op 26/05/09).

Brusselse Observatorium van de Duurzame Consumptie (2007), *Een zomer lang fris, zonder suiker* [Online]. Brussel: OIVO. <http://www.observ.be> (geraadpleegd op 26/05/09).

Energy Star (s.d.), *ENERGY STAR Program Requirements for Bottled Water Coolers: Version 1.1*. [Online]. Washington: Energy Star. <http://www.energystar.gov/> (geraadpleegd op 26/05/09).

European Commission (2008), *Catering & Food: Green Public procurement Product Sheet* [Online]. In: GPP Training Toolkit, module 3: Purchasing Recommendations. Brussel: European Commission. <http://ec.europa.eu/environment/gpp> (geraadpleegd op 26/05/09).

⁸ European Commission, 2008, product sheet

European Commission (2008), *Food and Catering Services, Background Product Report* [Online]. GPP Training Toolkit, module 3, Purchasing Recommendations. Brussel: European Commission. <http://ec.europa.eu/environment/gpp> (geraadpleegd op 26/05/09).

Smeuninx, Carl (s.d.), *Automaat verbruikt evenveel als gezin* [online]. Persbericht. Boom: Plantijnhogeschool van de Provincie Antwerpen, Departement Elektromechanica. www.plantijn.be (geraadpleegd op 26/05/09).